

Discussie weidegang of opstallen goed op stoom

Dat zegt Bert Philipsen, projectleider van Koe&Wij. Dat project is voortgekomen uit de weidegangconferentie die het ministerie van LNV, LTO Rundveehouderij en NZO december 2005 met veel maatschappelijke organisaties hebben georganiseerd. Koe&Wij daagt melkveehouders uit na te denken over de keuze tussen weiden en opstallen. Het project wil de discussie stimuleren en helpen bij het maken van een afweging. Philipsen benadrukt: 'De keuze is en blijft een individuele ondernemerskeuze, hoewel die natuurlijk van invloed is op de totale sector.'

Overall geagendeerd

De projectleider is positief over de impact van het project. 'Melkveehouders houden zich veel bewuster met deze keuze bezig. En er zijn tal van initiatieven en ook financiële stimulansen om weidegang te bevorderen. De gelden voor deze financiële prikkels willen de bedrijven uit de markt halen. Er

Foto ASG

Bert Philipsen is leider van het project Koe&Wij.

is de stichting Weidegang opgericht, die de kennis, onder andere opgedaan in het project Koe&Wij, via gratis advisering verder wil brengen naar individuele melkveehouders. Ook de adviseurs van de melkveehouders houden zich bezig met dit onderwerp. Ik denk aan de KNMvD, dat recent een standpunt innam over weidegang. Het

'Het project Koe&Wij ligt goed op stoom. Veel Nederlandse melkveehouders denken na of zij hun dieren jaarrond opstallen of weidegang geven.'

komt erop neer dat vanwege de integriteit van het dier weidegang de voorkeur geniet (zie kader, red.).

Hij beaamt dat veel melkveehouders sceptisch stonden t.o.v. Koe&Wij. 'Dat had met de aanvankelijke vrees van veehouders te maken dat anderen zouden beslissen over de bedrijfsstrategie van de individuele ondernemer'. De kentering kwam toen diverse Nederlandse zuivelondernemingen aan de slag gingen met initiatieven om weidegang goed over het voetlicht te brengen bij de consument. Het werd toen duidelijk dat de financiële impulsen voor weidegang uit de markt moeten komen. De zuivelsector wordt hierin gesteund door maatschappelijke organisaties en retail, verenigd in het CBL.

Anders tussen oren

Na de kentering kwam er een kettingreactie. De periferie – dierenartsen, accountants, veevoederindustrie, enz. – pakte het onderwerp op. Zo heeft Koe&Wij afgelopen seizoen met 1100 melkveehouders gediscussieerd, die deelnamen aan de melkvee studieavonden van de oostelijke veevoedercoöperatie For Farmers. Daarbij dienden twee melkveehouders (een beweider en een opstaller) als voorbeeld. Vanuit onderzoeken het project zijn tijdens deze avonden vele feiten gepresenteerd. Philipsen: 'Hoewel de meeste veehouders na één avond niet van hun bedrijfskeuze afstapten, gaven velen aan dat de bijdrage van Koe&Wij hen aan het denken heeft gezet. Zo hebben we de afgelopen periode met 2.600 veehouders gestructureerd

Tiny Brouwers

gesproken over de keuze tussen weidegang en opstallen.'

Vier terreinen

De ervaring leert volgens Philipsen dat bij deze keuze zowel op individueel niveau als sectorbreed een afweging wordt gemaakt op vier terreinen. Dat betreft allereerst de economie (kosten, opbrengsten en bedrijfssituatie), daarna de arbeid (hoeveelheid en soort werk, het management van de inspanning en de beleving van het werk). Het derde aspect: de maatschappelijke waarden (omgeving, maatschappelijk verantwoord ondernemen, dierenwelzijn, landschap en de relatie met beleid en regelgeving) en tenslotte de persoonlijke waarden van de melkveehouder. Het gaat dan om minder meetbare aspecten, zoals devoldoening van het boeren, opvattingen over wat hoort en wat wil ik als ondernemer, wat past bij mij, mijn bedrijf en bij mijn boer zijn. Philipsen: 'Ik denk dat het project bij de melkveehouders zo goed is aangeslagen omdat het niet gaat over goed en fout, maar over het gestructureerd en helder rangschikken van informatie en argumenten. Dat zorgt ervoor dat melkveehouders er bewust mee omgaan.' Philipsen gaat tot het voorjaar van 2008 door met de communicatie vanuit Koe&Wij. Hij hoopt dan met totaal 5000 melkveehouders in discussie te zijn geweest over weiden of opstallen. Vervolgens is er de evaluatie over het project. Daarnaast zijn er vier groepen met 60 melkveehouders in de praktijk aan de slag, om te ontdekken hoe ze knelpunten bij weidegang kunnen verminderen of wegnemen. Eén conclusie wil hij nu trekken: 'Koe&Wij is vooral met de communicatie bezig. Door de huidige ontwikkelingen komen bij melkveehouders steeds meer technische vragen naar boven, die hen moeten helpen weidegang op hun bedrijf te continueren.' <<

In de wei bewegen koeien gemakkelijker en kunnen ze makkelijker opstaan en gaan liggen.

Integriteit koe minder in gedrang in de wei

Ook de dierenartsen houden zich al enkele jaren bezig met weidegang in de melkveehouderij. Zo stelde de commissie Ethiek in overleg met de vakgroep Gezondheidszorg Herkauwers van de Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) de nota 'Weidegang en huisvesting bij melkvee' op. Deze nota leidde tot een standpunt van het bestuur van de KNMvD, dat vorige maand is afgedrukt in het Tijdschrift voor Diergeneeskunde.

Volgens de KNMvD hebben koeien in de wei meer mogelijkheden om hun natuurlijk gedrag uit te oefenen. Weidegang komt beter tegemoet aan de biologische behoeften van de koe. In de wei bewegen koeien gemakkelijker en kunnen ze makkelijker opstaan en gaan liggen. Koeien liggen in de wei langer. Een ligtijd van negen tot 14 uur is essentieel voor de koe. Een koe geeft zelf de voorkeur aan de weide wanneer de weersomstandigheden niet extreem zijn en de ondergrond van

de wei niet te hard is. In het algemeen kan worden gesteld dat de infectiedruk in de wei lager is dan op stal. Belangrijke aandoeningen als uierontsteking, klauwaandoeningen/kreupelheden en longproblemen komen in de wei minder voor dan op stal. Weidegang wordt gezien als ondersteuning voor herstel, zowel van het koppel als van individuele koeien, van aandoeningen die tijdens de stalperiode zijn opgetreden. Bepaalde insecten, parasieten en ziektekiemen kunnen specifiek in de weideperiode gezondheidsproblemen veroorzaken. Deze problemen kunnen door middel van gericht management worden ondervangen, zo stelt de KNMvD. De positieve effecten van weidegang op de gezondheid en het welzijn van melkkoeien worden behaald wanneer er voor voldoende beschutting wordt gezorgd tijdens koud en nat weer en tijdens hitte. Verder is het van belang dat de grootte van de wei is aangepast aan de grootte van het koppel. Ook dient de periode van weidegang voldoende lang te zijn, te weten zes tot acht uur per dag gedurende

minimaal 120 dagen. Bovendien dient het voermanagement tijdens de weideperiode te zijn aangepast aan de huidige hoogproductieve koe. Doordat de koe in de wei meer mogelijkheden heeft om haar natuurlijke gedrag uit te oefenen en door de positieve effecten van weidegang op de gezondheid en het welzijn van de koe, komt volgens de KNMvD de integriteit van de koe in de wei minder in het gedrang dan op stal.

En dus zal de dierenarts in principe weidegang stimuleren en adviseren tot behoud van weidegang. Ook kan hij knelpunten die weidegang belemmeren helpen oplossen. Daarmee wordt volgens de KNMvD een bijdrage geleverd aan het stimuleren van weidegang.

De organisatie vindt voorts dat het imago van de melkveehouderij is gediend met weidegang. Het draagt bij aan een opener karakter van de sector. Wel constateert de KNMvD dat er momenteel een grote kloof gaapt tussen de feitelijke situatie in de melkveehouderij en de kennis van de burgers over deze sector. <<